

Kapitel 3

Den teleologiska värdemodellen kan försvaras på följande sätt: allt av värde underordnas ett överordnat värde – välfärd – och det var och en har skäl att göra är att maximera sin egen välfärd, eller välfärd generellt.

Kapitlets huvudsyfte: vederlägga uppfattningen att välfärd är ett överordnat värde – d.v.s. att allt annat har värde för mig därför att det bidrar till, eller är en del av, min välfärd.

Detta syfte blir relevant igen senare. Scanlon vill visa att det är utsiktlöst att formulera kontraktualismen i termer av välfärd. (Mer om detta i samband med kap. 5.)

Kapitel 3

Vad är välfärd?

Traditionellt har välfärd ansetts spela tre roller (d.v.s. välfärd är det som har dessa tre roller):

- (1) En viktig (eller avgörande) grund för personliga beslut – det rationella är att göra det som maximerar ens egen välfärd.
- (2) Det en välgörare har skäl att befrämja.
- (3) Det man ska ta i beaktande moraliskt när man fattar beslut som påverkar andra.

Scanlon: välfärdsbegreppet är marginellt för syfte 1, men har en viss, men inte absolut, betydelse för 2 och 3. Dessutom använder man för 3 ett speciellt moraliserat välfärdsbegrepp.

Innan han kan argumentera för någon av dessa teser måste han dock redogöra för vad välfärd är.

Kapitel 3

Det är viktigt att skilja välfärd från flera andra besläktade begrepp:

BEGREPP	SCANLON SÄGER
(A) Livskvalitet (bestäms av sociala kriterier)	Välfärd \supset A
(B) Upplevelsevärde	Välfärd \supset B
(C) Beundransvärdhet ("worthiness")	Välfärd \neq C
(D) "Choiceworthiness" ("värde")	Välfärd \subset D

Kapitel 3

Scanlon tar upp tre inflytelserika typer av teorier om välfärd:

- (i) Hedonismen/upplevelseteorier: bara goda upplevelser bidrar till välfärd.
- (ii) Preferensteorin ("informed desire"): bara tillfredställeandet av informerade preferenser bidrar till välfärd.
- (iii) Objektiva teorier ("substantive good"): vissa saker bidrar till ens välfärd oavsett vilka preferenser man har.

Till dessa fogar han ännu en:

- (iv) Rationella mål-teorin (RMT): uppnåendet av rationella mål bidrar till ens välfärd.

(Notera dock att Scanlon själv förnekar att RMT är en teori i strikt mening – och den är hursomhelst ofullständig.)

I detta sammanhang har inte 'rationell' den betydelse Scanlon angav i kap. 1. Att ett mål är rationellt betyder här att det finns skäl att ha detta mål, eller åtminstone att det inte finns goda skäl att överge det.

Kapitel 3

Scanlon avfärdar hedonismen snabbt, med motiveringen att den är orimligt snäv.

Han kritiserar objektiva teorier indirekt för att sakna "flexibilitet" – de implicerar att samma saker ökar allas välfärd och tar inte hänsyn till att personer är olika. Men han utvecklar inte denna kritik.

Han ser preferensteorin som sin huvudmotståndare. Han menar att RMT förklarar intuitionerna bakom preferensteorin, men undviker samtidigt svårigheter som preferensteorin råkar ut för.

Kapitel 3

Scanlon tar upp tre problem med preferensteorier.

(a) Det är inte det faktum att jag vill ha något som gör att det bidrar till min välfärd – i motsats till vad preferensteorier säger.

Orsaken är att detta faktum inte ger mig skäl att handla (jfr. kap 1), och en välfärdsökning måste vara skälgivande.

RMT undviker svårigheten: det faktum att jag gör något till mitt mål (snarare än något annat som kunde ha varit lika bra) innebär att uppnåendet av målet bidrar till min välfärd, givet att målet är rationellt – men om jag istället lyckas göra något som inte är mitt mål så bidrar inte det (nödvändigtvis) alls till min välfärd. Om något är mitt mål har jag gjort/gör jag saker för att uppnå det. Jag har inte bara en preferens.

Kapitel 3

(b) Många preferenser är uppenbart irrelevanta för en persons välfärd – i synnerhet preferenser som inte har med ens eget liv att göra. Preferensteorin har därför fel då den implicerar att tillfredsställelsen av varje preferens bidrar till en persons välfärd.

RMT undviker svårigheten: en målsättning, till skillnad från blott en preferens, har alltid en viss relevans p.g.a. den roll den spelar i ens liv.

(c) Preferensteorier implicerar att preferenstillfredsställelse alltid bidrar till välfärd för då skulle det öka ens välfärd att skaffa sig så många lättillfredsställda preferenser som möjligt och sedan tillfredsställa dem.

RMT undviker svårigheten: det är inte rationellt att skaffa sig ett mål enbart för att det är lätt att tillfredsställa. Det måste finnas oberoende skäl för detta.

Kapitel 3

RMT är ofullständig som en teori om välfärd. Den tar inte hänsyn till allt som bidrar till en persons välfärd.

Vad saknas?

- (i) Njutning och avsaknad av smärta.
- (ii) Om ens mål är rationellt så bidrar måluppnåendet till ens välfärd inte bara som måluppfyllelse utan som den handling den är – men detta bidrag är avhängigt av att man har målet ifråga. [Oklart.]

Kapitel 3

Scanlon: välfärdsbegreppet spelar ingen betydelsefull roll från ett första persons-perspektiv.

Han ger tre skäl för detta påstående:

- (i) Välfärd förklarar ej varför det som bidrar till välfärd är något som vi har skäl att sträva efter. Välfärd är ett "inklusive värde": det som bidrar till välfärd har värde i sig självt och inte därför att de bidrar till ens välfärd.
- (ii) V. är inte en "avskild kompensationsfär": för att veta om x kompenseras av y behöver man inte separera ut välfärdsfaktorn.
- (iii) Välfärd är inte betydelsefull för valet av livsplan: välfärd definieras i termer av mål, och att välja livsplan består just i att välja vilka mål man ska ha. Dessutom handlar valet om "värde" ("choiceworthiness") och inte om välfärd. Hur framgångsrik man tror att man blir spelar inte så stor roll i sig, oberoende av målets värde.